

جمهوری اسلامی ایران

شورای عالی
قانون

بِسْمِ اللَّهِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۰۱۴- ق مورخ ۱۳۶۹/۱۱/۲۹ و پیرو نامه شماره ۱۵۶۳- مورخ

۱۳۶۹/۱۲/۸

لایحه مجازات اسلامی مصوب جلسه ۶۹/۱۰/۲ کمیسیون امور قضائی و حقوق که در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ ۶۹/۱۰/۱۸ با ۵ سال مدت اجرای آزمایشی آن موافقت گردیده در جلسات متعدد شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت و نظر شورای نگهبان بشرح زیر اعلام میشود:

۱- ماده ۵ از این نظر که ظهور در آن محضاً ر قلمرو حاکمیت قوانین جزائی جمهوری اسلامی ایران نسبت به اتباع بیگانه در بیندهای ذکر شده در این ماده دارد مغایر موازین شرع میباشد.

۲- مواد ۲۸ تا ۴۰ در خصوص آزادی مشروط از این نظر که آزادی مشروط بگونه‌ای که در این مواد پیش بینی شده در واقع عفو یا تخفیف مجازات است که طبق بند ۱۱ اصل ۱۱۰ قانون اساسی در اختیار مقام معظم رهبری است مغایر قانون اساسی شناخته شد.
۳- در ماده ۴۳ برای تعیین و تعریف معاونت در جرم و تعیین مجازات برای آن، تقیید جرائم به "جرایم قابل تعزیر" صحیح نیست بلکه در جرائم مستوجب حد و قصاص نیز با تحقق عناوین مذکور در بیندهای ماده ۴۳ معاونت صدق میکند و باید برای آن مجازات تعزیری تعیین شود و چون مفهوم این ماده این است که معاونت در جرایم مستوجب حد و قصاص مجازاتی ندارد از این نظر مغایر موازین شرع میباشد، البته معاونتهای خصاصی که در شرع برای آن حدی تعیین شده همان مجازات مورد لحاظ قرار گیرد.

۴- در تبصره ۲ ماده ۴۹ مقید کردن تنبیه طفل به اینکه دیه تعلق نگیرد مغایر موازین شرع است.

۵- در ماده ۵۸ که مطلب کلی اصل ۱۷۱ قانون اساسی نقل شده لازم است مشروحتر و مشخص حکم موضوع ذکر شود مخصوصاً "در مورد خسارت معنوی و اجبران آن که آیا به مال است یا چیز دیگر یا بد حکم قضیه صریحاً در قانون ذکر شود تا نسبت به آن اظهار نظر گردد.

۶- ماده ۶۸ از این نظر که حکم کردن به حد زنا را موکول به اقرار در چهار جلسه نموده با موازین شرع مغایر است، چهار مرتبه اقرار برای اثبات زنا کافی است هر چند احتیاط این است که قاضی در جلسه اقرار را استماع کند.

۷- اطلاق استثنای مورد بیماری از اجرای فوری حد در ماده ۸۰ که شامل حد رجم و قتل نیز میشود مغایر موازین شرع است و بعلاوه عبارت "... مواردی مانند بیمه ساری و حاملگی ...." نیز درست نیست و لازم است اصلاح شود.

۸- اطلاق بندد ماده ۸۲ که شامل زن اگر آه کننده نیز میشود با موازین شرع مغایر است.

۹- در بند الف ماده ۸۳ در تعریف مرد محض باید قید شود که مرد در حال عقل با همسر دائمی خود جماع کرده باشد.

۱۰- در بند ب ماده ۸۳ اطلاق امکان تمتع که تمتعات غیر از جماع را نیز در تحقق عنوان محصنه بیزن کافی میدانند مغایر موازین شرعی است.

۱۱- در ماده ۹۹ لازم است ذکر شود که عدم حضور یا اقدام حاکم و شهود برای زدن اولین سنگ مانع اجرای حد نیست و در هر صورت حد باید اجرا شود.

۱۲- در مواد ۱۱۲، ۱۱۳، ۱۱۴، ۱۱۵، ۱۱۶، ۱۱۷، ۱۱۸، ۱۱۹، ۱۲۰، ۱۲۱، ۱۲۲، ۱۲۳، ۱۲۴، تبصره ماده ۱۴۰، ۱۴۱، ۱۴۲، ۱۴۳، ۱۴۴، ۱۴۵، ۱۴۶، ۱۴۷، ۱۴۸، ۱۴۹، ۱۵۰، ۱۵۱، ۱۵۲، ۱۵۳، ۱۵۴، ۱۵۵، ۱۵۶، ۱۵۷، ۱۵۸، ۱۵۹، ۱۶۰، ۱۶۱، ۱۶۲ تعیین حد حداقل مجازات تعزیری خلاف شرع شناخته شد.

۱۳- در مواد ۱۲۶، ۱۳۲ و ۱۸۲ باید همانند ماده ۷۲ قید شود که قاضی میتواند از زولی امر تقاضای عفو کند.

۱۴- با توجه به تعزیری که در ماده ۱۰۸ از لواط بعمل آمده است باید مواد ۱۳۵ و ۱۳۹ بگونه ای اصلاح شود که جرم موضوع ماده ۱۲۱ را نیز شامل شود.

۱۵- در ماده ۱۴۰ در مورد حد قذف باید صریحاً قید شود که اجرای حد قذف موکول به

جمهوری اسلامی ایران

شورای عالی
قانون

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

صفحه سوم

شماره .....

تاریخ .....

پیوست .....

مطالبه مقدوف است . . .

۱۶- در ماده ۱۴۸ لازم است در قاضی، عنوان عقیف تعریف شود تا بتوان نسبت به حکم محمول بر آن اظهار نظر کرد . . .

۱۷- در ماده ۱۶۵ برای بیان موجبات حد مسکر، ابتدا لازم است از مسکر تعریف . . .

قانونی بعمل آید . . .

۱۸- در تبصره ۳ ماده ۱۸۹ کلمه "چه" زائد است و باید حذف شود و گرنه ایجا داشکال میکند . . .

۱۹- در ماده ۱۹۰ (شماره ۳) مطابق احتیاط تحریر باید قید شود اول دست راست و بعد پای چپ قطع شود . . .

۲۰- در تبصره ۱ ماده ۱۹۸ در تعریف جرز کلمه "انظار" باید حذف شود . . .

۲۲- در مواد ۲۲۲ و ۲۲۴ مجازات تعزیری نظیر آنچه در ماده ۲۰۸ ذکر شده تعیین شود . . .

۲۳- اطلاق ماده ۲۴۴ از نظرا اینکه اشغال زار در برابر اینکه صرف انکار متهم به حضور در محل قتل، قضیه را از لوث خارج میکند موازین شرعی است. ماده ۲۴۵ نیز همین اشکال را دارد و باید اصلاح شود . . .

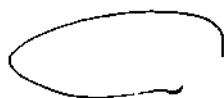
۲۳- در ماده ۲۵۸ در مورد مطالبه دیه زن از قاتل، رضایت قاتل نیز شرط است که باید قید شود . . .

۲۴- در ماده ۲۵۹ با قید شود: "...قتل عمدی که موجب قصاص است . . ."

۲۵- در ماده ۲۶۳ کلمه "حرام" به "جرم" تبدیل شود . . .

۲۶- در مواد ۲۰۵، ۲۱۲، ۲۶۵ و ۲۶۹ بجای "حاکم شرع" باید "ولی امر" گذاشته شود . . .

۲۷- ماده ۲۶۶ چون ظاهرش مفهم این است که در مورد مرقوم در آن ماده اختیار قصاص با دادستان و رئیس قوه قضاویه است خلاف موازین شرعی است، اختیار با ولی امر است البته میتوان در تنظیم ماده پیش بینی کرد که رئیس قوه قضاویه با گرفتن اذن از ولی امر ترتیب کار و دستور العمل اجرای آن را تعیین مینماید . . .

صفحه چهارم

۲۸- ماده ۲۶۷ که بطور مطلق مقرر میدارد درها کنندۀ محکوم به قصاص با بیدرحبس باشد مغایر موازین شرعی است باید طبق مسئله ۱۳ کتاب کفالت تحریر الوسیله اصلاح شود.

۲۹- ماده ۲۶۸ بدینگونه که تنظیم شده خلاف شرع است و باید طبق متن تحریر الوسیله (جلد ۲ ص ۵۵۲) اصلاح شود.

۳۰- در مورد ماده ۲۶۹ ذکر کلمه "شکستن" و آن را موجب قصاص دانستن خلاف شرع است.

۳۱- در بند ۳ ماده ۲۷۲ عبارت: "یا مقطوع" باید اضافه شود.

۳۲- در بند ۴ همان ماده "یا عضود دیگر" بعد از "جانی" اضافه شود.

۳۳- در ماده ۲۷۶ بعد از "عرض" "عمق" نیز اضافه شود و ماده طبق مسئله ۸ قصاص -

مادون النفس تحریر الوسیله تنظیم گردد.

۳۴- در ماده ۲۸۲ لازم است بعد از جرح، قطع نیز ذکر شود.

۳۵- در ماده ۲۸۳ بعد از "گور کنند" باید اضافه شود "یا بیرون آورد." و در ماده ۲۸۴

"گور نماید" به "در آورد" تبدیل شود.

۳۶- در ماده ۲۸۴ اطلاق تخیریه گرفتن نصف دیده بدون رضایت ^{جانی} صحیح نیست.

۳۷- اطلاق ماده ۲۹۰ در مورد اُخس مغایر موازین شرعی است باید تبصره‌ای در

مورد اُخس ذکر شود.

۳۸- در ماده ۲۹۱ ضمن اینکه باید تعزیر تعیین شود، عبارت نیز اصلاح شود.

۳۹- بند ج ماده ۲۹۵ باید این صورت درآید: "دیه در موارد جنایت عمدی که قصاص

جایز نیست."

۴۰- ذیل تبصره ۲ ماده ۲۹۵ که شرک استیذان از حاکم شرع را در مورد مهدور الدم

مستحق تعزیر شناخته است با موازین شرعی مغایرت دارد.

۴۱- در تبصره ذیل ماده ۲۹۷ قید شود: "و یا تعذر همه آنها..."

۴۲- در ماده ۲۹۹ اولاً "عبلرت اشکال دارد و باید اصلاح شود و ثانیاً "قتل خطا را

مشمول حکم ماده مزبور قرار ندادن خلاف فتوی است.

۴۳- ماده ۳۰۱ باید بگونه‌ای اصلاح شود که شامل قطع و نقص نیز بشود.

صفحه پنجم

- ۴۴- ماده ۳۰۵ مغایر با موازین شرع شناخته شد، (طبق مسئله ۱۵ معاینه السدیان، جلد ۲ تحریر الوسیله اقدام شود.)
- ۴۵- در ارتباط با ماده ۳۰۷ و ۳۰۸ اکیدا "مناسب است کلمه زن" از ماده ۳۰۸ برداشته شود و در ماده ۳۰۷ قید شود: "... بستگان ذکور نسبی ..."
- ۴۶- ماده ۳۴۱ بدین صورت که تنظیم شده خلاف فتوی است (به ذیل مسئله ص ۵۶۴ مقرر - ملاحظه شود.)
- ۴۷- در ماده ۳۴۶ بعد از کلمه عمدا "افزافه شود: "با اینکه می توانستید روی آن - با نگذارید."
- ۴۸- در ماده ۳۴۸ کلمه "شارع عام" بعد از "امثال آن" اضافه شود.
- ۴۹- ماده ۳۶۳ با وجود ماده ۳۶۴ زاید است و باید حذف شود.
- ۵۰- در ماده ۴۰۵ "در صورت تعدی" حذف شود جریمه مالی نیز به ارزش تبدیل شود و اصولا در موارد دیگر نیز کلمه جریمه به ارزش و حکم نیز به قاضی باید تبدیل گردد.
- ۵۱- در ماده ۴۱۰ یکم دیده کامل باید تبدیل شود به یک شتر.
- ۵۲- ماده ۴۲۳ ذیل ماده بدین صورت اصلاح گردد و با اضافه ارزش که با نظر گرفتار مساحت تعیین می شود.
- ۵۳- ماده ۴۲۴ عبارت و جریمه تا آخر بدین صورت اصلاح گردد: و نسبت بدست زائد قاضی بهر نحو که مصلحت بدانند نزاع را خاتمه می دهد (ذیل مساله ص ۵۹۳)
- ۵۴- ماده ۴۳۵ بدین صورت اصلاح شود: ارزش آن عیب بردیه قطع نخاع افزوده شود.
- ۵۵- ماده ۴۳۷ دیده ورم کردن دوبیضه صحیح است اصلاح شود.
- ۵۶- ماده ۴۳۸ عبارت آخر ماده بدین صورت اصلاح گردد "دیه هریک از سا بردندها"
- ۵۷- ماده ۴۴۰- آخر ماده اصلاح شود: (ارزش آن تعیین می شود)
- ۵۸- ماده ۴۴۱- سطر دوم اصلاح شود (اداریا موقوف)
- ۵۹- ماده ۴۴۲- قضا ص هم باید ذکر شود اصلاح گردد.
- ۶۰- ماده ۴۴۴- سطر آخر "کوبیدن استخوان" صحیح است. اصلاح شود.

صفحه ششم

- ۶۱- ماده ۴۴۹- سطر دوم "ارش تعیین می شود" صحیح است .
- ۶۲- ماده ۴۵۰- سطر اول "دونفر خبره عادل" صحیح است و کلمه "ولی" برمجنی علیه سطر آخر افزوده شود .
- ۶۳- ماده ۴۵۳- در این ماده "دونفر عادل اهل خبره" صحیح است اصلاح شود و در سطر دوم عبارت اصلاح شود "اگر اهل خبره امید به برگشت آن پس از گذشتن مدت معینی داشته باشند در این صورت هرگاه پس از گذشتن این مدت حس شوائبی برنگردد"
- ۶۴- تبصره ماده ۴۵۴- هرگاه دونفر عادل اهل خبره صحیح است .
- ۶۵- ماده ۴۵۵- در آخر ماده "پرداخت ارش محکوم می شود" صحیح است و عبارت اصل ماده نیز اصلاح گردد .
- ۶۶- ماده ۴۵۷- "محکوم بپرداخت ارش است" اصلاح شود .
- ۶۷- ماده ۴۶۱- خط سوم "بگویندا مید برگشت آن هست" و در خط چهارم مدت متعارفی تعیین نماید "صحیح است اصلاح شود .
- ۶۸- ماده ۴۶۲ و ۴۶۳- با عنایت به مساله ۷ تحریر ص ۵۹۰ اصلاح شود .
- ۶۹- تبصره ماده ۴۶۳- شش قسطن، برای کور شدن هر دو چشم است و برای کوری یک چشم ۳ قسطن است با توجه به مساله ۷ ص ۵۳۰ تحریر اصلاح شود .
- ۷۰- ماده ۴۶۴- سطر دوم "قاضی در مورد دوم" صحیح است اصلاح شود .
- ۷۱- ماده ۴۶۶- خط اول - "ارش آن پرداخت می گردد" صحیح است اصلاح شود .
- ۷۲- ماده ۴۶۷- سطر سوم - "ارش آن بر دیده بینائی اضافه می گردد" صحیح است اصلاح شود .
- ۷۳- ماده ۴۶۸- "از بین بردن حس چشائی موجب ارش است" صحیح است .
- ۷۴- ماده ۴۶۹- اصلاح شود "دیه یا ارش آن جنایت بر ارش حس چشائی افزوده می گردد .
- ۷۵- ماده ۴۷۰- اصلاح شود "ارش مسترد می گردد"
- ۷۶- ماده ۴۷۱- اصلاح شود "اگر با مراجعه بدونفر متخصص عادل مقدار جنایت روشن شود طبق آن عمل می شود و گرنه در صورت لوث با قسامه" تا آخر طبق تحریر مساله ص ۵۹۲

- ۷۷- ماده ۴۷۴- "درجنا یتی که موجب نقصان شود ارش است" اصلاح شود.
- ۷۸- ماده ۴۷۶- ذیل تبصره "ارش دارد" صحیح است اصلاح شود.
- ۷۹- ماده ۴۷۷- اعمال ارتکابی زیر با عث ارش است صحیح است اصلاح شود.
- ۸۰- ماده ۴۷۹- "ارش دارد" صحیح است و مطابق مساله ۴ ص ۵۹۳ تحریر بطور کلی اصلاح شود که راه تعیین ارش کاملاً مشخص گردد.
- ۸۱- ماده ۴۸۲ بند ۳- "مقدار زیادی در گوشت فرورود" صحیح است.
- بند ۴ و ۵- "جتر اچتی که از گوشت بگذرد" صحیح است.
- بند ۸- "ثلث دیده کاملاً و یا ۳۳ شتر لازم است" صحیح است اصلاح شود.
- بند ۹- "علاوه بر دیده ما مومها ارش نه آن افزوده می شود" صحیح است اصلاح شود.
- ۸۲- ماده ۴۸۳- دادن ارش لازم است صحیح است اصلاح گردد.
- ۸۳- ماده ۴۸۵- دادن ارش لازم است صحیح است اصلاح گردد.
- ۸۴- ماده ۴۸۶- بندب و د "کبود شدن" صحیح است اصلاح گردد.
- ۸۵- تبصره ۲- "دادن ارش لازم است" صحیح است اصلاح گردد.
- ۸۶- ماده ۴۸۷- "دادن ارش لازم است" صحیح است اصلاح گردد.
- ۸۷- ماده ۴۹۷- در مورد ارش نظر قاضی لازم نیست با توجه به مساله ۱۹ از باب شجاج تحریر ص ۵۹۷ و اول بحث دیات با اعضا - ص ۵۷۰ اصلاح شود.
- ۸۸- ماده ۴۹۸- اطلاق آن خلاف موازین شرع است.
- ضمناً "مواد ۱۳، ۲۳، ۳۱، تبصره ماده ۳۲، ۳۳، ۳۵، ۳۷، ۴۱، تبصره ماده ۴۱ (که زاید است با یذخذف شود)، ۴۴، ۵۳، ۶۰، ۸۷، ۱۰۵، ۱۲۰، ۱۲۳، ۱۶۱ (بند ۲)، ۱۶۵، ۱۶۶ (تبصره) و تمام مواد دیگر که به جای مسکرات شراب تعبیر شده است، ۱۸۵، بندب ماده ۱۸۹، ۱۹۵ و بند ب آن ۲۰۸، ۲۱۱، ۲۲۷ (که با یذخذف قلم شود)، ۲۴۴، ۲۴۷، ۲۴۹، تبصره ۲ ماده ۲۶۹، ۲۸۵، ۳۱۱ و ۳۴۵ نیا زیبه

جمهوری اسلامی ایران

شورای عالی
سور

بسم الله الرحمن الرحيم

صفحه هشتم

اصلاح عبارتی دارد. % ح

قائم مقام دبیر شورای نگهبان

حسین مهرپسور

شماره .....

تاریخ .....

پیوست .....